PWYLLGOR SGRIWTINI CORFFORAETHOL

Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 6 Tachwedd, 2018

YN BRESENNOL:	Cynghorydd Aled Morris Jones (Cadeirydd) Cynghorydd Dylan Rees (Is-gadeirydd) Cynghorwyr Lewis Davies, John Griffith, Richard Griffiths, Richard Owain Jones, Bryan Owen, Alun Roberts, Nicola Roberts. **Aelodau Cyfetholedig :** Mr Keith Roberts (Yr Eglwys Gatholig). **Aelodau Eraill o'r Cyngor Sir** Kenneth P Hughes, Dafydd Roberts. **Y Pwyllgor Gwaith:** Cynghorydd Llinos M Huws (Arweinydd a Deilydd Portffolio Gwasanaethau Cymdeithasol); Cynghorydd Richard A Dew (Deilydd Portffolio Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd); Cynghorydd R Meirion Jones (Deilydd Portffolio Addysg, Ieuenctid, Llyfrgelloedd a Diwylliant); Cynghorydd Alun Mummery (Deilydd Portffolio Tai a Chefnogi Cymunedau); Cynghorydd Bob Parry OBE FRAgS (Deilydd Portffolio Priffyrdd, Eiddo a Gwastraff); Cynghorydd Dafydd R Thomas (Deilydd Portffolio Busnes y Cyngor).
WRTH LAW:	Prif Weithredwr, Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151, Pennaeth Dysgu Pennaeth Gwasanaethau Oedolion Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd Pennaeth Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo Rheolwr Gwasanaethau Cyfrifo (BHO), Rheolwr Gwasanaethau Busnes (Economaidd) (CB), Rheolwr Sgriwtini, Swyddog Pwyllgor (MEH).
HEFYD YN BRESENNOL:	Dim
YMDDIHEURIADAU:	Cynghorydd Glyn Haynes. Mrs Anest Frazer (Yr Eglwys yng Nghymru). Cynghorydd Ieuan Williams (Dirprwy Arweinydd y Cyngor a Deilydd Portffolio Trawsnewid a'r Iaith Gymraeg).

Bu'r Cadeirydd longyfarch y Cynghorydd Bob Parry OBE FRAgS ar ei briodas yn ddiweddar.

1 DATGANIAD O DDIDDORDEB

Dim.

2 COFNODION Y CYFARFODYDD BLAENOROL

Cafodd cofnodion cyfarfod blaenorol y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol a gynhaliwyd ar y dyddiadau canlynol eu cyflwyno ac fe'u cadarnhawyd fel cofnod cywir:-

- 8 Hydref, 2018 (cyfarfod arbennig);
- 24 Hydref, 2018 (yn amodol ar gynnwys y ffaith bod y Cynghorydd John Griffith yn bresennol yn y cyfarfod).

3 BLAEN RHAGLEN WAITH

Cyflwynwyd i'r Pwyllgor adroddiad y Rheolwr Sgriwtini, yn cynnwys Blaenraglen Waith bresennol y Pwyllgor ar gyfer 2017/18 i 2019/20.

PENDERFYNWYD derbyn y Blaenraglen Waith.

GWEITHRED: Dim

4 CYNLLUN YMGYNGHORI AR GYLLIDEB 2019/20

Cyflwynwyd adroddiad y Pennaeth Proffesiwn (Adnoddau Dynol) a Thrawsnewid yn cynnwys cynllun arfaethedig ar gyfer cynnal y broses ymgynghori cyhoeddus ar Gyllideb 2019/20 yn ystod y cyfnod rhwng 12 Tachwedd a 31 Rhagfyr, 2018 at sylw'r Pwyllgor.

Adroddodd Deilydd Portffolio Busnes y Cyngor fod y cam mewnol cychwynnol o'r broses o ymgynghori ar y Gyllideb h.y. gydag Aelodau Etholedig a Swyddogion y Cyngor, wedi'i gwblhau. Yn ogystal, trafodwyd y cynllun gyda'r Bwrdd Ymgysylltu ac Ymgynghori yn ddiweddar a roddodd arweiniad bod angen gwell presenoldeb a thrafodaethau gyda phobl ifanc fel rhan o'r cynllun ymgynghori eleni. Mae'r ail gam er mwyn sicrhau cymaint o fewnbwn ac ymateb gan gynifer o drigolion Ynys Môn a phosibl.

Ystyriodd y Pwyllgor yr Ymgynghoriad ar y Cynigion Ariannol / Cynllun Cyfathrebu a gwnaed y pwyntiau canlynol:-

- Gofynnwyd am gadarnhad o ran y broses mewn perthynas ag ymgysylltu a derbyn sylwadau gan bobl ifanc mewn perthynas â'r Cynllun Ymgynghori ar y Gyllideb. Eglurodd Arweinydd y Cyngor beth oedd y broses ymgynghori ar y gyllideb y llynedd a nododd ei bod wedi mynychu Ysgolion Uwchradd yr Ynys. Dywedodd hefyd y byddai'r un peth yn digwydd eleni ynghyd â sesiwn 'Hawl i Holi' a fyddai'n cael ei threfnu gyda chynrychiolwyr 'Llais Ni' a disgyblion o bob oed i gymryd rhan yn y broses ymgynghori ariannol. Dywedodd hefyd yr ymgysylltwyd â chynrychiolwyr o'r Urdd, Ffermwyr Ifanc Ynys Môn a phobl ifanc digartref fel y gellir trefnu sesiwn iddynt gymryd rhan yn yr ymgynghoriad ar Gynigion Ariannol y Cyngor;
- Cyfeiriwyd at Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 a chodwyd cwestiynau a yw'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus yn cael ei ymgynghori ag ef o ran y broses ymgynghori a'r effaith bosibl y bydd y cynigion am arbedion yn eu cael ar

randdeiliaid y Cyngor. Dywedodd Arweinydd y Cyngor y bydd partneriaid y Cyngor yn cael eu gwahodd, fel y llynedd, i drafod y cynigion ariannol hyn.

PENDERFYNWYD cytuno i'r Cynllun Ymgynghori ar y Gyllideb ar gyfer 2019/20 ac i argymell i'r Pwyllgor Gwaith y dylid ei fabwysiadu.

(Ymataliodd y Cynghorwyr Aled M Jones a Bryan Owen eu pleidlais).

GWEITHRED: Fel y nodwyd uchod.

5 GWAHARDD Y WASG A'R CYHOEDD

PENDERFYNWYD mabwysiadu'r canlynol:-

"O dan Adran 100 (A) (4) Deddf Llywodraeth Leol 1972, cau allan y wasg a'r cyhoedd o'r cyfarfod yn ystod y drafodaeth ar yr eitem ganlynol ar y sail y gallai olygu datgelu gwybodaeth eithriedig fel y'i diffinnir yn Atodlen 12A y Ddeddf a'r Prawf Budd y Cyhoedd fel y cyflwynwyd nhw."

6 GOSOD CYLLIDEB 2019/20 - CYNIGION CYCHWYNNOL

Cyflwynwyd – adroddiad y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 yn amlinellu'r cyd-destun ar gyfer y broses o osod cyllideb 2019/20. Mae'r adroddiad a oedd wedi'i gynnwys yn Atodiad 1 yn nodi'r cynigion cychwynnol ar gyfer cyllideb 2019/20. Mae'r papur yn darparu datganiad sefyllfa ar y materion canlynol:-

- Cynigion cychwynnol y Pwyllgor Gwaith ar y gyllideb
- Setliad Cychwynnol Llywodraeth Leol (Llywodraeth Cymru)
- Y Dreth Gyngor
- Arian wrth gefn a balansau cyffredinol
- Cynigion am arbedion
- Pwysau ar y gyllideb
- Risgiau
- Effaith ar y Cynllun Ariannol Tymor Canol

Adroddodd y Deilydd Portffolio Cyllid y bydd gosod cyllideb ar gyfer 2019/20 yn heriol o ganlyniad i'r setliad dros dro ar y gyllideb sydd wedi'i dderbyn gan Lywodraeth Cymru ar 9 Hydref 2018, yn cynnwys toriad o 1% yn y gyllideb. Nododd bod y Cyngor, cyn adnabod unrhyw arbedion a chynyddu'r Dreth Gyngor neu bremiwm y Dreth Gyngor, yn wynebu bwlch ariannol o £7.156 miliwn ar gyfer blwyddyn ariannol 2019/20. Mae'r gwasanaethau o fewn y Cyngor wedi adnabod arbedion o £3.7 miliwn ac mae Aelodau Etholedig wedi eu hysbysu am fanylion yr arbedion hynny yn ystod Sesiynau Briffio ac mae'r manylion wedi eu cynnwys yn Atodiad 4 yr adroddiad hwn i'r Pwyllgor. Cyfeiriodd ymhellach at falansau arian wrth gefn y Cyngor a oedd yn £6.9 miliwn ar 31 Mawrth 2018, sef ychydig uwchben yr isafswm angenrheidiol fel yr aseswyd gan y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) /Swyddog Adran 151. Fodd bynnag, mae'r rhagamcaniad ar gyfer cyllideb 2018/19 yn darogan gorwariant o £2 filiwn a bydd yn rhaid i hyn gael ei ariannu o'r arian wrth gefn cyffredinol a fydd yn golygu y bydd lefel yr arian wrth gefn cyffredinol yn is nag isafswm y balans sy'n cael ei argymell. Fodd bynnag, yn dilyn y cyhoeddiad ynghylch cyllideb y DU ar 29 Hydref, 2018, dywedodd y disgwylir y bydd Llywodraeth Cymru yn derbyn cyllid ychwanegol (fel rhan o'r fformiwla Barnett i Gymru), ac mae Llywodraeth Cymru wedi datgan mai Llywodraeth Leol sydd ar 'flaen y ciw' i dderbyn unrhyw gyllid ychwanegol sydd ar gael. Dywedodd y Deilydd Portffolio hefyd fod Llywodraeth Cymru yn ystyried yn ogystal sut i ariannu'r costau'r Pensiwn newydd i Athrawon gan y bydd yn fwrn ariannol ar awdurdodau

lleol. Roedd yn dymuno nodi diwygiad i'r adroddiad sef y byddai'r cynnig ar gyfer y gwasanaeth casglu clytiau yn cael ei ymgynghori arno yn ystod y broses o ymgynghori ar Gyllideb 2019/20.

Adroddodd y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 fod y Cynllun Ariannol Tymor Canol yn nodi nifer o ragdybiaethau ac mae'r rhain wedi eu cymryd i ystyriaeth wrth gyfrifo'r gyllideb ddigyfnewid ar gyfer 2019/20. Cyfeiriodd at y Gyllideb Ddigyfnewid o ran y gwasanaethau a ddarperir gan y Cyngor ar hyn o bryd ac sy'n amlygu'r gofynion ar gyfer cyllid ychwanegol i wasanaethau sydd o dan bwysau ariannol h.y. Gwasanaethau Plant. Dywedodd fod y 'Newidiadau Ymrwymedig' o fewn y gyllideb yn newidiadau sy'n cael eu hystyried wrth lunio'r gyllideb ddigyfnewid a'u bod yn adlewyrchu cynnydd/gostyngiad mewn costau sydd y tu hwnt i reolaeth y Cyngor. Tynnwyd sylw at y rhain ym mharagraff 3 yr adroddiad. Dywedodd y Pennaeth Swyddogaeth hefyd y byddai unrhyw newid i bremiwm y Dreth Gyngor yn effeithio ar gyllid y Cyngor ac yn newid y bwlch yn y gyllideb. Cyfeiriodd at y premiwm tai gwag ac ail gartrefi a allai fod yn fater i'w drafod yn ystod y broses ymgynghori ar y gyllideb ar gyfer 2019/20.

Dywedodd y Cynghorydd Dafydd Roberts, ar ran y Panel Sgriwtini Cyllid, fod y panel wedi rhoi ystyriaeth fanwl i rai o'r cynigion drafft cychwynnol ar y gyllideb yn ei gyfarfod diwethaf a gynhaliwyd ar 26 Medi, 2018. Roedd y Panel Sgriwtini Cyllid wedi blaenoriaethu 3 maes gwasanaeth yn benodol h.y. Gwasanaethau Dysgu, Gwasanaethau Oedolion a Phriffyrdd, Gwastraff ac Eiddo. Roedd crynodeb o drafodaethau'r Panel wedi'u hatodi fel Atodiad 2 yr adroddiad.

Ystyriodd y Pwyllgor y wybodaeth a gyflwynwyd a gwnaed y pwyntiau canlynol:-

- Mynegodd y Pwyllgor bryderon sylweddol am y toriad annerbyniol o 1% yn y setliad ariannol ar gyfer 2019/20. Nodwyd fod CLILC yn ymgyrchu er mwyn rhoi pwysau ar Lywodraeth Cymru am gyllid ychwanegol yn y setliad llywodraeth leol terfynol. Codwyd cwestiynau am y fformiwla a ddefnyddiwyd gan Lywodraeth Cymru o ran y setliad ar gyfer llywodraeth leol. Ymatebodd y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 fod Llywodraeth Cymru wedi adolygu eu fformiwla setliad llywodraeth leol ar gyfer 2017/18 a 2018/19 a oedd wedi golygu arian ychwanegol ar gyfer awdurdodau gwledig. Fodd bynnag, mae'r fformiwla cyllido yn ymddangos ei fod yn ffafrio ardaloedd dinesig De Cymru sydd wedi gweld gostyngiad llai o ganlyniad i gynnydd ym mhoblogaethau'r ardaloedd dinesig hynny. Nid yw dadansoddiad o'r Asesiad Gwariant Safonol yn adnabod un rheswm penodol pan fod Ynys Môn wedi dioddef yn setliad eleni o gymharu â blynyddoedd eraill. Dywedodd Arweinydd y Cyngor fod Grŵp Arweinwyr Awdurdodau Lleol Cymru wedi gofyn am gyfarfod â'r Aelod Cabinet Cyllid, Mr Mark Drakeford AC er mwyn trafod y setliad llywodraeth leol ond hyd yma nid oedd y cyfarfod hwnnw wedi'i gynnal. Nodwyd fod CLILC yn ymgyrchu er mwyn rhoi pwysau ar Lywodraeth Cymru am gyllid ychwanegol yn y setliad llywodraeth leol terfynol.
  Ym marn y Pwyllgor, roedd angen anfon ymateb yn ffurfiol i Lywodraeth Cymru yn mynegi eu pryderon am y setliad cychwynnol ac i bwyso am gyllid ychwanegol yn y setliad terfynol.

- Roedd y Pwyllgor yn ystyried bod angen codi'r premiwm 2ail Gartrefi / Tai Gwag fel dull ar gyfer cau'r bwlch yn y gyllideb.

- Gofynnwyd am gadarnhad am y fformiwla ddyrannu a ddefnyddiwyd o ran cyllid y pen ar gyfer disgyblion a'r fethodoleg ar gyfer trosglwyddo'r cyllid hwnnw pan fydd disgybl yn trosglwyddo i ysgol arall. Ymatebodd y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 bod cyllid ysgolion yn cael ei rannu drwy fformiwla sy'n ystyried nifer y disgyblion mewn ysgol. Bydd y fformiwla yn dyrannu mwy ar gyfer pob disgybl mewn

ysgolion llai er mwyn sicrhau'r isafswm o ran lefel staffio a bod costau'r adeilad yn cael eu hariannu ac o ganlyniad eu bod yn dod yn gyfran uwch o gyfanswm y gyllideb ar gyfer ysgolion llai.

PENDERFYNWYD argymell i'r Pwyllgor Gwaith:-

- **Y dylid cyflwyno ymateb ffurfiol i Lywodraeth Cymru yn mynegi eu siom â'r setliad cychwynnol ac i bwyso am gyllid ychwanegol yn y setliad terfynol yn y man;**
- **I dderbyn y gyllideb ddigyfnewid a pheidio â gofyn i wasanaethau ddod o hyd i fwy o arbedion ac i beidio â defnyddio arian wrth gefn y Cyngor er mwyn cau'r bwlch ariannol;**
- **Bod angen rhoi ystyriaeth i gynyddu'r premiwm ar Ail Gartrefi / Tai Gwag.**

GWEITHRED: Fel y nodwyd uchod.

(Ymataliodd Mr Keith Roberts, Aelod Cyfetholedig, ei bleidlais).

Y CYNGHORYDD ALED M JONES
CADEIRYDD